herpy

SLANGER

Gophersnake

Pituophis catenifer

Pituophis catenifer er en kraftig, dagaktiv snog fra Nordamerikas prærier, ørkener og skovkanter. Den bliver 1-2 meter, jager gnavere i deres gange og forsvarer sig med hvæsen, oppustet hals og vibrerende hale, så den ligner en klapperslange. Den er robust og let at holde, men stor, stærk og en flugtkunstner.

Familie: Colubridae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**100-200 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**12-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Halvørken, savanne og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 60 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**28-32 °C**
Temperatur, nat	**18-24 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**18-48 mdr.**
Kuldstørrelse	**2-24 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**55-75 dage** ved 26-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES-listerne eller i bilagene til EU's forordning 338/97, står ikke på EU's liste over invasive arter og er ikke omfattet af forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015. Der gælder kun dyrevelfærdslovens almindelige krav. Dyrevelfærd hører under Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

Om arten

Pituophis catenifer er en tungt bygget snog med kølede skæl, et forholdsvis stort hoved, en smal hals og store øjne. Grundfarven er lys sandbrun til gul, og langs ryggen sidder store, mørkebrune til sorte pletter, der ligner en kæde. Det passer med artsnavnet, som er latin for 'kædebærende'. Langs siderne sidder mindre, mørke pletter, bugen er hvidlig til gullig, og foran og bag øjet løber en mørk stribe. Tegningen og farven følger ofte omgivelserne, så dyr fra sandede egne er lysere end dyr fra skov.

Arten har en meget stor udbredelse, og udseende og størrelse varierer med underarten. De fleste former bliver 100-150 cm. Nogle fra Baja California holder sig på omkring 105-120 cm, mens underarten *P. c. sayi* regelmæssigt når 180 cm og i sjældne tilfælde over 2 meter. Hunnerne er tungere end hannerne, og de største former vejer typisk 2-3,5 kg. Enkelte underarter fra Baja California regnes af nogle forfattere for selvstændige arter, så antallet af underarter varierer fra kilde til kilde.

Slangen er ugiftig og dræber byttet ved at kvæle det. Den bliver ofte forvekslet med en klapperslange, fordi den har samme mønster og kan efterligne en klapperslanges forsvar: den puster kroppen op, flader hovedet ud, hvæser højt, ryster halen mod underlaget og støder af og til frem med lukket mund. Det er for det meste bluff. I fangenskab er der avlet mange farve- og tegningsvarianter (morfer, fx albino, striber og dyr uden tegning), men vejledningen her handler om arten selv.

Dyr fra opdræt er som regel rolige og tåler håndtering godt. De er stærke, nysgerrige og glubske ædere, og de kræver et stort, helt tæt terrarie.

Udbredelse og levested

Pituophis catenifer har en af de største udbredelser blandt Nordamerikas slanger. Den findes fra det sydlige British Columbia, Alberta og Saskatchewan i Canada gennem det meste af det vestlige og centrale USA, fra Stillehavskysten østpå til Wisconsin, Illinois og Indiana og sydpå gennem Baja California, Sonora og Chihuahua til det centrale Mexico.

De enkelte underarter har hver deres område. Nominatformen *P. c. catenifer* lever langs kysten fra det nordlige Californien til det sydlige British Columbia, *P. c. deserticola* i Great Basin og de tørre egne i det vestlige USA, *P. c. sayi* på prærierne i det centrale Nordamerika og *P. c. affinis* i det sydvestlige USA og det nordlige Mexico. Flere underarter er øformer, fx på øer ud for Californien og Baja California.

> **Oprindelig udbredelse:** Canada, USA og Mexico.

LEVESTED

Arten lever i mange slags åbent og halvåbent land: prærie, krat, ørkenbuske, løvskov og nåleskov, agerland og skovbryn. Den træffes ofte nær fugtige områder, men opholder sig mest i de åbne partier som græsland og skovkanter, hvor der er gnavere at finde. Slangen er mest aktiv om dagen, men jager af og til om natten, og i stærk varme holder den sig i skygge og huler til aftenen.

Den tilbringer op til 90 % af tiden under jorden i gnaverhuler og andre skjul, men kan også klatre og svømme. I kolde egne går den i dvale om vinteren, og i den varmeste tid kan den gå i sommerdvale. Parring og æglægning falder i forsommeren og sommeren, og æggene lægges i reder, som af og til deles af flere hunner.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

En voksen *Pituophis catenifer* skal have et terrarie på mindst 120 × 60 × 45 cm. Gulvarealet er vigtigere end højden, fordi arten graver og udforsker, men sjældent klatrer. De største dyr, især *P. c. sayi*, skal have mere plads. Unger kan starte i en lille boks på omkring 30 × 20 cm og flyttes op i takt med væksten.

Terrariet skal kunne låses. Arten er stærk, skubber til låg og finder hver sprække, så alle åbninger skal have lås eller skruelåg. Både glasterrarier, kasser med frontåbning og racksystemer med plastbakker fungerer.

Brug 5-10 cm tør, løs bund af fx aspespåner, som slangen kan grave i. Undgå ceder og fyr, som kan være giftige, og majskolber og sand, som kan give tarmfyldning, hvis de sluges. Bunden skal være tør, for vedvarende fugt giver skælråd. Sæt mindst ét tæt skjul i hver ende af terrariet, så slangen kan holde sig både varm og skjult. Tætsiddende skjul bruges mere end store. Vandskålen skal være tung og så stor, at slangen kan drikke, men ikke så stor, at den fyldes med ekskrementer eller bruges som redested. Fodr aldrig på løs bund, men på en flad sten, en plade eller i en separat boks.

TEMPERATUR

Arten tåler et bredt temperaturområde. Om dagen skal terrariet være 24-29 °C med en varm ende på 28-32 °C og en kølig ende på 21-24 °C, så slangen selv kan vælge, især efter et måltid. Former fra kysten nøjes med en lidt køligere varm ende end ørkenformerne. Om natten må temperaturen falde 3-8 grader, til omkring 18-24 °C. Holdes slangen ved samme høje temperatur i ugevis, kan det belaste den og give nedsat frugtbarhed hos hanner, så en daglig svingning og en årstidsrytme er sunde.

Brug en varmemåtte under en tredjedel af bunden, en varmepære eller et keramisk varmelegeme, alt sammen styret af en termostat. Varmemåtten skal ikke være varmere end omkring 32-34 °C på overfladen. Brug aldrig varmesten, som kan give forbrændinger. Pærer og varmekilder skal sidde, så slangen ikke kan røre dem.

For lav temperatur kan give dårlig fordøjelse, opkast og tab af appetit. En slange, der konstant ligger ved varmen, er for kold. En slange, der ligger i vandskålen eller konstant forsøger at slippe ud, er for varm. Mål med et digitalt termometer eller et infrarødt termometer.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden betyder ikke meget for arten, som kommer fra tørre til moderat fugtige egne, og et bestemt tal er ikke dokumenteret. Almindelig indeluft på omkring 30-50 % passer, og terrariet skal være godt ventileret, så bunden forbliver tør.

Kun under hudskifte er der brug for mere fugt. Tegn på hudskifte er mat hud, uklare øjne og tilbagetrukket adfærd. Sæt en skjuleboks med fugtig mos eller fugtig køkkenrulle i terrariet, og spray let dagligt. Slangen skifter normalt hud i ét stykke inklusive øjenskjolde og halespids. Resterne, især over øjnene og på halespidsen, skal fjernes forsigtigt med en fugtig klud.

Frisk vand skal være tilgængeligt hele tiden og skiftes dagligt, og skålen skal vaskes ugentligt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Pituophis catenifer er dagaktiv, men har ikke brug for UVB-lys for at holde sig sund og solbader sjældent. En almindelig dag-nat-rytme på omkring 12 timers lys og 12 timers mørke styret af en timer er nok. Placeres terrariet ved et vindue, kan de korte dage om efteråret få slangen til at holde op med at spise, fordi den opfatter det som vinterens komme. Det kan bruges bevidst før avl, men holdes dyrene hele året i aktivitet, skal der være lys i mindst 12 timer om dagen.

Brug ikke stærke spotlamper tæt på slangen, og sæt alle pærer, så slangen ikke kan røre dem.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten lever af gnavere, og i fangenskab får den frostdød eller optøede mus og rotter. Giv ikke levende gnavere, som kan bide slangen. Byttet må højst være lige så bredt som slangens bredeste sted. Giv hellere to små byttedyr end ét stort.

Slangen er en glubsk æder. Ungdyr fodres hver 5-7 dage, og voksne fodres 1-2 små, voksne rotter om ugen. Skift til rotter, så snart byttet er stort nok, så slangen ikke skal have 5-10 mus om ugen som voksen. Tilbyd maden med en lang tang, for slangen kan fare frem efter alt, der bevæger sig, så snart terrariet åbnes. Er den låst fast i fodringstilstand, kan et fast lille skub på hovedet med tangen eller en slangekrog bringe den ud af den.

Dyrene bliver let for tykke. Overvægt øger risikoen for ægbinding og forkorter livet. Slangen skal være rund og fast uden synlig rygrad. Vitamintilskud er unødvendige, hvis byttedyrene er sunde og velnærede, og bruges de, så højst let ved hver tredje til fjerde fodring. Det er normalt, at slangen holder pause fra mad i 3-5 uger uden synlig grund. Er den ellers sund, kan man vente det ud.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Pituophis catenifer er rolig og nysgerrig, men har et dramatisk forsvar. Truet puster den kroppen op, hvæser højt, vibrerer halen og støder fremad med åben eller lukket mund. Dyr fra opdræt viser det oftest kun som forsvar af terrariet og falder som regel til ro, når de bliver løftet op. Regelmæssig håndtering gør slangen roligere, især unger, som er mere nervøse og kan nappe. Støt hele kroppen, og lad ikke slangen hænge. Håndter ikke slangen under hudskifte eller lige efter et måltid, og lad nye dyr falde til, før de håndteres.

Slangen holdes bedst alene. Selv om den sjældent spiser andre slanger, kan der opstå problemer med dyr i samme terrarie når som helst, og hanner kan slås i parringstiden. Arten er en dygtig flugtkunstner og et stærkt dyr, så hold altid øje med lås og låg.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hanner kan være kønsmodne efter 1,5-2 år, mens hunner i naturen først er det efter omkring fire år. Hunner skal være kraftige, sunde og helst mindst tre år gamle, før de sættes i avl, og væksten skal ikke presses frem med store måltider for at nå avlsstørrelsen hurtigere. Kønnene ligner hinanden, og kønsbestemmelse kræver erfaring og bør overlades til en erfaren holder

eller en dyrlæge.

PARRING

Avlen kræver normalt en kølig periode. I det sene efterår stoppes fodringen, indtil fordøjelseskanalen er helt tom, og så sænkes lys og varme gradvist. Temperaturen kan komme ned på omkring 13 °C, men også afbrudt fodring og slukket lys og varme om vinteren kan række. Der gives kun friskt vand i hviletiden. Om foråret hæves lys og varme igen over nogle dage, og dyrene fodres rigeligt.

Efter første hudskifte efter hvilen sættes hannen ind til hunnen, helst i hendes terrarie, hvor hendes duftstoffer sidder. Kurtiseringen kan være voldsom med vilde jagter rundt i terrariet, så et rummeligt terrarie er en fordel i parringstiden. Når parringen er sikret, flyttes dyrene tilbage hver til sit.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen er klar til at lægge omkring 6-8 uger efter parringen og skifter hud ugen før. Derefter skal hun have en rede, fx en stor kasse med fugtigt sphagnum, og vandskålen skiftes til en mindre, så æggene ikke lægges i den. Hun lægger 2-24 æg, som regel om natten. Der er normalt én lægning om året, og enkelte hunner lægger to.

Frugtbare æg er hvide, store og læderagtige. Ufrugtbare æg er mindre, gule og hårde. Frugtbare æg klæber sammen, så de bør inkuberes som en klump. Skal de skilles, skæres de forsigtigt fra hinanden med tandtråd, og de holdes med oversiden opad.

INKUBATION

Æggene flyttes til en boks med vermiculite og vand i lige dele efter vægt. Fugtigheden skal være stabil, og mediet må ikke være så vådt, at der kan trykkes vand ud. Temperaturen skal være 26-29 °C, gerne omkring 28 °C. Er æggene sammenfaldne, er der for tørt, men for meget fugt kan ikke rettes, så vælg hellere for tørt end for vådt. Æggene klækker efter 55-75 dage. Lad ungerne komme ud af sig selv, og skær ikke æggene op for tidligt.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 30-35 cm lange ved klækningen og hvæser og slår ofte fra første dag. De skifter hud inden for en uge, og derefter kan de få deres første måltid. De fleste tager optøede mus uden videre. Hold dem enkeltvis i små kasser med skjul og køkkenrulle som bund. Fodr 1-2 gange om ugen med hele, passende store byttedyr. De vokser hurtigt de første tre år og derefter langsommere.

Sundhed og typiske fejl

Arten er robust, og de fleste problemer skyldes forkert temperatur eller fugt. De typiske fejl er:

- For lav temperatur, som giver dårlig fordøjelse, opkast og tab af appetit.
- Fugtig bund og dårlig ventilation, som giver skælråd og hudinfektioner.
- Overfodring, som giver fedme, ægbinding og kortere liv.
- Hudrester, især øjenskjolde og halespids, som skal fjernes forsigtigt efter hudskifte.
- Mider og flåter. Mider ses som små sorte prikker på dyret, i vandskålen og på hænderne efter håndtering og kan give blodmangel. Behandl med midler fra dyrlægen eller dyrebutikken.
- Tarmfyldning fra sluget bund, hvis dyret fodres på løs bund.

Tegn på sygdom er sløvhed, opkast, manglende afføring, ændret afføring, tung eller åben vejrtrækning, rynket hud og slim fra næse eller mund. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen ikke spiser i flere uger og samtidig virker syg.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.